

Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 1998-2002

Sammanfattning

Regeringen ska senast den 25 april varje år lämna en utvärdering av statskuldsförvaltningen till riksdagen. Utvärderingen lämnas i form av en skrivelse. I årets skrivelse behandlas regeringens riktlinjer för statsskuldens förvaltning åren 1999–2002 samt Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning under budgetåren 1998–2002.

Utvärderingen av skuldförvaltningen görs på tre nivåer: regeringens riktlinjer, Riksgäldskontorets strategiska beslut om delmål och riktlinjer för den operativa förvaltningen samt kontorets operativa förvaltning av statsskulden.

Utskottet koncentrerar sin utvärdering av regeringens riktlinjer för 1999–2002 till de delar som bedöms som mest intressanta. Regeringens ställningstagande i riktlinjerna för 2002 att reducera valutaskuldens andel av statsskulden har hittills inte uppfyllts. De avsteg som gjorts från den ursprungliga amorteringsplanen har motiverats av de kostnadsskäl som följer av den svaga kronkursen under slutet av 2001 och inledningen av 2002.

I riktlinjerna för 2000 angavs att riktvärdet för genomsnittlig löptid i den nominella kron- och valutaskulden skulle reduceras från 3,0 år till 2,7 år vid utgången av 2000. Kostnadsbesparingar på grund av den reducerade löptiden beräknas till totalt 1,6 miljarder kronor för de senaste tre åren. Det siffermässiga resultatet bör dock tolkas med försiktighet, eftersom det inte beaktar effekten på risknivån.

Utskottet har utifrån vad som redovisats i skrivelsen och med de förbehåll som utskottet här gjort beträffande möjligheterna att på nuvarande stadium göra en långsiktig utvärdering inte några erinringar mot regeringens beslut om riktlinjer för statsskuldsförvaltningen.

Riksgäldskontoret valde att avvika från riktmärket för amorteringen av valutaskulden under 2002. De uppskjutna amorteringarna uppgår till nästan 15 miljarder kronor. Riksgäldskontorets motiv och bedömningar i besluten förefaller välgrundade.

Resultatet för den reala upplåningen uppgick till 7,1 miljarder kronor för 1998–2002. För 2002 uppgick resultatet till 1,1 miljarder kronor. Resultatet framöver är kopplat till utvecklingen i inflationen och till i vilken grad Riksbanken framdeles är framgångsrik i att uppnå inflationsmålet.

Riksgäldskontorets låneverksamhet i nominella kronor förefaller ha varit framgångsrik med fulltecknade emissioner, stora budvolymmer och små ränteskillnader i de accepterade buden. Även resultatet i hushållsupplåningen har varit gott, drygt 1 miljard kronor för den senaste femårsperioden. Samtliga låneinstrument uppvisar positivt resultat för utvärderingsperioden. Det kvantitativa målet för upplåningen från hushållen kan anses vara uppfyllt. För 2002 uppgick kostnadsbesparingen i upplåningen via Riksgäldsspar till 10 miljoner kronor, samma besparing som för 2001. Sparformen uppvisar sammantaget för första gången ett litet överskott över utvärderingsperioden.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att Riksgäldsspar utvecklas till en attraktiv sparform, inte minst för att kunna uppnå målet om största möjliga kostnadsbesparing i förhållande till alternativa upplåningsformer på penning- och obligationsmarknaden. Utskottet motsätter sig således förslaget i motion Fi28 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) att avveckla Riksgäldsspar varför motionen avstyrks av utskottet.

Riksgäldskontorets operativa hantering inom ramen för målen bedöms av regeringen ha bidragit till mer likvida och effektiva nominella och reala statspappersmarknader. Regeringen bedömer därför att målen för verksamheterna inom den nominella skulden och marknadsvärden har uppfyllts. Utskottet gör ingen annan bedömning.

Utskottet vill i likhet med tidigare år framhålla att utvärderingen begränsas i vissa delar av att det förflutit alltför kort tid för att mer bestämda slutsatser ska kunna dras. Utskottets helhetsintryck av verksamheten ger ingen anledning till kritik mot Riksgäldskontoret och de resultat som uppnåtts. Utskottet finner därför liksom regeringen att Riksgäldskontoret förvaltat skulden i enlighet med det övergripande målet för statsskuldsförvaltningen.

En reservation (m, fp, kd) har fogats till betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund.....	5
Mål och ansvarsfördelning för statsskuldspolitiken.....	5
Lånebehovet och statsskulden under budgetåren 1998–2002.....	5
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens beslut om riktlinjer för statens upplåning och skuldförvaltning.....	7
Skrivelsen.....	7
Regeringens beslut om riktlinjer.....	7
Uppföljning av regeringens beslut om riktlinjer.....	8
Regeringens bedömning av regeringens beslut om riktlinjer.....	9
Utskottets ställningstagande.....	10
Skrivelsens utformning.....	10
Valutaskulden.....	10
Genomsnittlig löptid.....	11
Förvaltningen av den nominella kronskulden.....	11
Sammanfattning.....	12
Riksgäldskontorets strategiska beslut och operativa förvaltning av statsskulden.....	12
Skrivelsen.....	12
Utvärdering av Riksgäldskontorets strategiska beslut.....	12
Utvärdering av Riksgäldskontorets operativa beslut.....	16
Motionen.....	19
Utskottets ställningstagande.....	20
Bakgrund.....	20
Valutaskulden.....	20
Genomsnittliga löptiden.....	20
Lån i utländsk valuta.....	20
Reala lån.....	20
Nominella lån i svenska kronor.....	21
Hushållsupplåningen och Riksgäldsspar.....	21
Sammanfattning.....	21
Reservation.....	22
Riksgäldskontorets strategiska beslut och operativa förvaltning av statsskulden, punkt 2 (m, fp, kd)	22
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	23
Skrivelsen.....	23
Följdmotion.....	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens beslut om riktlinjer för statens upplåning och skuldförvaltning

Riksdagen godkänner vad utskottet anför om regeringens beslut om riktlinjer för statens upplåning och skuldförvaltning. Därmed lägger riksdagen skrivelse 2002/03:104 i denna del till handlingarna.

2. Riksgäldskontorets strategiska beslut och operativa förvaltning av statsskulden

Riksdagen godkänner vad utskottet anför om Riksgäldskontorets beslut om riktlinjer för statens upplåning och skuldförvaltning.

Därmed avslår riksdagen motion 2002/03:Fi28 och lägger skrivelse 2002/03:104 i denna del till handlingarna.

Reservation (m, fp, kd)

Stockholm den 27 maj 2003

På finansutskottets vägnar

Sven-Erik Österberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sven-Erik Österberg (s), Fredrik Reinfeldt (m), Karin Pilsäter (fp), Sonia Karlsson (s), Mats Odell (kd), Lars Bäckström (v), Agneta Ringman (s), Gunnar Axén (m), Tommy Waidelich (s), Christer Nylander (fp), Lena Ek (c), Hans Hoff (s), Tomas Högstöm (m), Agneta Gille (s), Bo Bernhardsson (s), Per-Olof Svensson (s) och Mikael Johansson (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen ska senast den 25 april varje år lämna en utvärdering av statsskuldsförvaltningen till riksdagen. Utvärderingen lämnas i form av en skrivelse. I årets skrivelse behandlas regeringens riktlinjer för statsskuldens förvaltning åren 1999–2002 samt Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning under budgetåren 1998–2002. Utvärderingen av skuldförvaltningen görs på tre nivåer: regeringens riktlinjer, Riksgäldskontorets strategiska beslut om delmål och riktlinjer för den operativa förvaltningen samt kontorets operativa förvaltning av statsskulden.

En motion har väckts i ärendet.

Bakgrund

Mål och ansvarsfördelning för statsskuldspolitiken

Målet för statsskuldspolitiken, som riksdagen formulerade 1998, är att statens skuld ska förvaltas så att den långsiktiga kostnaden minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer. Målet är långsiktigt och regeringen har därför funnit det lämpligt att tillämpa femåriga rullande utvärderingsperioder. Årets utvärdering omfattar därför perioden 1998–2002.

Ansaret för utformningen av statsskuldspolitiken fördelas på följande sätt.

- Regeringen anger riktlinjer för statsskuldens sammansättning, genomsnittliga löptid och förfalloprofil.
- Riksgäldskontorets styrelse ansvarar för att det övergripande målet och riktlinjerna omsätts i riktmärken och delmål. Det är Riksgäldskontorets strategiska beslut.
- Riksgäldskontoret ansvarar sedan för den operativa förvaltningen.

Utskottets utvärdering är uppdelad på två nivåer: regeringens beslut om riktlinjer och Riksgäldskontorets strategiska beslut och operativa förvaltning av statsskulden.

Lånebehovet och statsskulden under budgetåren 1998–2002

En utförlig redovisning över lånebehovets och statsskuldens utveckling redovisas i skrivelsen på s. 6–11 samt i ett utdrag ur Riksgäldskontorets årsredovisning för år 2002 som ingår som bilaga till skrivelsen. Statsskuldens sammansättning åren 1998–2002 sammanfattas i följande tabell.

Tabell 1 Statsskuldens sammansättning fördelat på skuldslag vid utgången av budgetåren 1998–2002, exklusive och inklusive skuldskötselåtgärder
(miljarder kronor och i procent av total statsskuld)

	1998	1999	2000	2001	2002	Andel av statsskuld
Statsobligationer	686	679	604	519	523	45,1 %
Statsskuldväxlar	226	244	275	251	242	20,8 %
Dagslån	11	0	0	13	5	0,4 %
Premieobligationer	59	54	50	44	41	3,5 %
Riksgäldskonto	6	3	2	1	1	0,1 %
Riksgäldsspar, nominellt	5	6	7	11	15	1,3 %
Nominella lån i svenska kronor	992	986	937	838	826	71,2 %
Nominella lån svenska kr. inkl. skuldskötsel	920	874	801	676	661	56,5 %
Realobligationer	94	97	101	94	135	11,6 %
Riksgäldsspar, reallt	1	1	1	1	1	0,1 %
Reala lån i svenska kronor	94	98	102	95	136	11,7 %
Lån i utländsk valuta	363	291	241	223	198	17,1 %
Lån i utländsk valuta, inkl. skuldskötsel	448	402	392	404	373	31,8 %
Statsskuld, exkl. skuldskötsel	1 449	1 374	1 281	1 157	1 160	100 %
Statsskuld, inkl. skuldskötsel	1 462	1 373	1 295	1 176	1 170	100 %

Källa: Riksgäldskontoret

Anm.: Skuld i utländsk valuta är värderad till valutakurser vid respektive årsslut. Detta gäller även skuldbytesavtalen.

Utskottets överväganden

Regeringens beslut om riktlinjer för statens upplåning och skuldförvaltning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet har utifrån vad som redovisats i skrivelsen och med de förbehåll som utskottet här gjort beträffande möjligheterna att på nuvarande stadium göra en långsiktig utvärdering inte några erinringar mot regeringens beslut om riktlinjer för statsskuldsförvaltningen.

Skrivelsen

Regeringens beslut om riktlinjer

Regeringens beslut om riktlinjer för statsskuldsförvaltningen 2002 sammanfattas nedan:

- Ett flerårigt tidsperspektiv anlades i syfte att skapa förutsättningar för långsiktighet och förutsägbarhet i statsskuldspolitiken. Beslutet omfattar 2002–2004, men riktlinjerna för 2003 och 2004 betraktas som preliminära.
- Den långsiktiga inriktningen är att valutaskuldens andel av statsskulden ska minska och andelen kronoskuld öka.
- Valutaskulden ska amorteras med 15 miljarder kronor 2002 med möjlighet att avvika 15 miljarder kronor uppåt eller nedåt.
- Kostnader och risk ska vägas in i strategiska beslut om amorteringstakten.
- Riksgäldskontoret ges möjlighet att välja andra motparter än Riksbanken vid växling av utländsk valuta mot svenska kronor.
- Andelen reallån i statsskulden ska långsiktigt öka.
- Den del av finansieringsbehovet som inte täcks av real upplåning och lån i utländsk valuta ska täckas med nominella lån i kronor.
- Den genomsnittliga durationen i den nominella kron- och valutaskulden ska vara 2,7 år för perioden 2002–2004 med möjlighet att avvika 0,3 år uppåt eller nedåt.
- En spridd förfalloprofil ska eftersträvas i statsskulden. Upplåningen ska inriktas mot att inte mer än 25 % av skulden förfaller inom de närmaste tolv månaderna.

Uppföljning av regeringens beslut om riktlinjer

Valutaskuldens andel av statsskulden

Andelen upplåning i utländsk valuta växte snabbt under första halvan av 1990-talet, från under 10 % till knappt 29 % av statsskulden budgetåret 1994/95. Därefter har andelen legat runt 30 % av statsskulden. I slutet av 2002 uppgick skulden i utländsk valuta till 373 miljarder kronor, vilket motsvarar 32 % av statsskuldens värde. Den minskade valutaskulden mellan 2001 och 2002 förklaras främst av kronförstärkningen under 2002. Som framgår av följande tabell var andelen lån i utländsk valuta 2002 alltså högre än under åren 1998–2000.

Tabell 2 Statsskuldens sammansättning inklusive skuldskötselåtgärder vid utgången av respektive budgetår 1998–2002

(miljarder kronor och i procent av statsskuld)

	1998	1999	2000	2001	2002
Nom. lån i svenska kronor	920	874	801	676	661
<i>Nom. lån i svenska kronor, andel</i>	<i>63 %</i>	<i>64 %</i>	<i>62 %</i>	<i>58 %</i>	<i>56 %</i>
Reala lån i svenska kronor	94	98	102	95	136
<i>Reala lån i svenska kronor, andel</i>	<i>6 %</i>	<i>7 %</i>	<i>8 %</i>	<i>8 %</i>	<i>12 %</i>
Lån i utländsk valuta, inkl. skuldskötsel	448	402	392	404	373
<i>Lån i utländsk valuta, andel</i>	<i>31 %</i>	<i>29 %</i>	<i>30 %</i>	<i>34 %</i>	<i>32 %</i>
Statsskuld, inkl. skuldskötsel	1 462	1 373	1 295	1 176	1 170
Statsskuld, exkl. skuldskötsel	1 449	1 374	1 281	1 157	1 160

Källa: Riksgäldskontoret

Anm.: Skuld i utländsk valuta (inklusive skuldbytesavtal) är omvärderad till valutakurser vid respektive årsslut.

Valutaamorteringen

I riktlinjerna för 2002 gavs Riksgäldskontoret möjlighet att i princip avstå från amorteringar på valutaskulden om kronan skulle förbli svag under året. I december 2001 beslutade Riksgäldskontoret att utnyttja flexibiliteten nedåt och sikta på en amortering på maximalt 5 miljarder kronor. Kronan bedömdes som omotiverat svag, och därför ansågs det vara kostnadsmässigt motiverat att tills vidare avstå från att amortera på valutaskulden. Utfallet för 2002 visade att amorteringen på valutaskulden uppgick till 1 miljard kronor.

Trots att amorteringarna under 2002 i princip uteblev minskade valutaskuldens värde med 31 miljarder kronor under året (inklusive skuldskötselåtgärder). Förändringen förklaras nästan uteslutande av att kronans värde stärktes under 2002.

Andelen reallån

Som framgår av tabell 2 ökade stocken realobligationer kraftigt till 135 miljarder kronor 2002. Merparten av ökningen förklaras av överföringen av kontoinnehav hos Riksgäldskontoret till statspappersmarknaden för Kärnavfallsfondens och Premiépensionsmyndighetens räkning. Till följd av starkare efterfrågan på reala placeringar ökade även emissionsvolymen under 2002. Andelen realobligationer uppgick i slutet av året till närmare 12 % av statsskulden – att jämföra med 6 % för 1998.

Den genomsnittliga durationen

Under 2002 valde Riksgäldskontoret att inte avvika från riktvärdet. Riksgäldskontorets analys, som bygger på antagandet om en i genomsnitt positivt lutande avkastningskurva, visar att man runt målet på 2,7 år får en rimlig avvägning mellan kostnad och risk.

Spridd förfalloprofil

Låneplaneringen och skuldförvaltningen ska inriktas så att inte mer än 25 % av skulden förfaller inom de närmaste tolv månaderna. Förändringen genomfördes för att undvika att Riksgäldskontoret skulle kunna tvingas vidta kostsamma åtgärder vid kortsiktiga svängningar i förfalloprofilen. Andelen lån med förfall inom tolv månader har under 2002 genomgående varit något större än 25 %, i genomsnitt 27 %. Statsskuldväxelstocken har varit stor i förhållande till obligationsstocken.

Regeringens bedömning av regeringens beslut om riktlinjer

Utvärderingen av regeringens riktlinjer för 1999–2002 koncentreras dels till beslutet för 2001 att reducera valutaskuldens andel av statsskulden, dels till beslutet för 2000 att sänka riktvärdet för den genomsnittliga löptiden i den nominella skulden. Dessutom utvärderas beslutet att inför 2002 förändra riktlinjen för skuldens förfalloprofil.

Regeringens ställningstagande i riktlinjerna för 2001 att reducera valutaskuldens andel av statsskulden har hittills inte uppfyllts. De avsteg som gjorts från den ursprungliga amorteringsplanen har motiverats av kostnads-skäl i och med den svaga kronkursen under slutet av 2001 och inledningen av 2002.

I riktlinjerna för 2000 angavs att riktvärdet för genomsnittlig löptid i den nominella kron- och valutaskulden skulle reduceras från 3,0 år till 2,7 år vid utgången av 2000. Kostnadsbesparingar på grund av den reducerade löptiden beräknas till totalt 1,6 miljarder kronor för de senaste tre åren. Resultatet bör dock tolkas med försiktighet, och en djupare utvärdering bör anstå tills en längre utvärderingsperiod föreligger.

Inför 2002 ändrades riktlinjen för statsskuldens förfalloprofil i och med att skrivningen om att högst 30 % av skulden får förfalla inom de närmaste tolv månaderna slopades. Förändringen bedöms som väl motiverad utifrån det

övergripande målet för statsskuldspolitiken genom att den gör att Riksgäldskontoret kan undvika kostsamma kortsiktiga transaktioner utan nämnvärd effekt på risknivån.

Regeringen anser att beslutet om riktlinjer för 1999–2002 kan anses ha fattats i enlighet med det övergripande målet.

Utskottets ställningstagande

Skrivelsens utformning

Utskottet har vid några tidigare tillfällen tagit upp frågan om utformningen av och presentationen av innehållet i skrivelsen om statsskuldspolitiken. Utskottet har därvid konstaterat att utvärderingen i skrivelsen inte genomgående är lättillgänglig. Den är mycket tekniskt inriktad och innehåller mängder av avancerade finansiella begrepp. Vissa förbättringar och förtydliganden har genomförts. Några fördjupningsrutor har införts. En skrivelse till riksdagen om förvaltningen av statsskulden måste så långt möjligt ha en utformning som en intresserad allmänhet kan tillgodogöra sig och där flertalet inte kan förutsättas vara förtrogna med de olika skuldtekniska begreppen. I riktlinjer för statsskuldspolitiken som vänder sig till Riksgäldskontoret och andra marknadsaktörer är möjligen kraven andra. Utskottet anser alltså att redovisningen till riksdagen bör kunna göras mer pedagogisk och tydlig utan avkall på kvalitet. Strävan bör vara att även den intresserade allmänheten ska kunna tillgodogöra sig innehållet och kunna bilda sig en uppfattning om resultatet.

Valutaskulden

Utskottet ser det som värdefullt att regeringen nu har redovisat ett flerårigt perspektiv på riktlinjerna för statsskultsförvaltningen. De av regeringen beslutade riktlinjerna omfattar perioden 2002–2004. Det bör skapa förutsättningar för långsiktighet och förutsägbarhet i statsskuldspolitiken. Det ligger också i linje med utskottets syn på hur utvärderingen bör ses. Utskottet delar regeringens uppfattning att valutaskuldens andel långsiktigt ska minska. De kostnadsmässiga skälen för valutaupplåning är inte lika starka som tidigare samtidigt som riskerna med en stor valutaskuld blivit tydligare. Regeringen bedömde att det fanns en risk att kronan skulle ligga kvar på en svag nivå 2002 och att amorteringen av valutaskulden därför skulle bli kostsam. Regeringen valde därför att begränsa amorteringstakten till 15 miljarder kronor 2002. Riksgäldskontoret gavs en möjlighet att avvika uppåt eller nedåt med 15 miljarder. Den långsiktiga amorteringstakten angavs till något högre, 25 miljarder kronor. Riksgäldskontoret bedömde att kronan var omotiverat svag och ansåg det därför kostnadsmässigt motiverat att dra ned på amorteringstakten ytterligare till lägre än 5 miljarder. Utfallet visade sig bli en amortering på endast 1 miljard kronor.

Trots att amorteringarna i princip uteblev minskade valutaskuldens andel av statsskulden från 34 % 2001 till 32 % 2002. Förändringen förklaras nästan uteslutande av att kronans värde stärktes under 2002. Valutaskuldens andel är därmed trots nedgången 2002 fortfarande högre än för fem år sedan. Utskottet måste således konstatera att regeringen inte uppnått målet att långsiktigt minska valutaskuldens andel av statsskulden. Till följd av beslutet att skjuta på amorteringarna återstår en större valutaskuld, vilket innebär att förvaltningen är utsatt för en större risk än om amorteringarna hade gjorts enligt den tänkta planen. Utskottet har dock viss förståelse för att amorteringstakten hållits nere av kostnadsskäl.

Genomsnittlig löptid

I riktlinjerna för 2000 angavs att riktvärdet för genomsnittlig löptid i den nominella kron- och valutaskulden skulle reduceras från 3,0 år till 2,7 år vid utgången av 2000. Som redovisats tidigare innebär den reducerade löptiden kostnadsbesparingar som kan beräknas till totalt 1,6 miljarder kronor för de senaste tre åren. Utskottet vill dock framhålla att om man i utgångsläget har en positivt lutande avkastningskurva, dvs. att räntorna är högre ju längre löptiden är, kommer alltid en neddragning av skuldens löptid att ge ett positivt resultat. Denna kostnadsfördel måste vägas mot den ökning av risk som förkortningen innebär. En större andel av skulden måste refinansieras varje år, vilket innebär att ränteförändringar får större genomslag på emissionsräntorna. En mer bestämd slutsats om huruvida detta varit en framgångsrik strategi eller inte bör således enligt utskottet anstå tills en längre period kan överblickas.

Förvaltningen av den nominella kronskulden

För huvuddelen av statsskulden, den s.k. kronskulden, har regeringen inte angett några riktlinjer som är möjliga att utvärdera kvantitativt. En positionstagning av Riksgäldskontoret med utgångspunkt i förväntad ränteutveckling anses som oförenlig med kontorets ställning som dominerande utgivare av låneinstrument. Detta gör att en utvärdering i kostnadstermer mot exempelvis en jämförbar riktmärkesportfölj inte låter sig göras. Riksgäldskontoret har – och numera med instämmande av regeringen – i stället betonat att skuld- och marknadsvård ska vara den huvudsakliga uppgiften för kontoret. Det som återstår för kontoret är att genom val av lån, emissionsteknik och informationsspridning och åtgärder för att effektivisera andrahandshandeln försöka göra svenska statspapper intressanta att placera i och på så sätt långsiktigt medverka till att minska kostnaderna för låneskulden.

Detta må vara riktigt, men det är mycket svårt att bedöma och värdera ett sådant arbete. Även om man skulle kunna tänka sig att mäta vissa nyckeltal för hur marknaden fungerar, genom t.ex. enkäter till aktörer på marknaden, är det är svårt att värdera i vilken utsträckning som Riksgäldskontorets olika insatser har bidragit till utvecklingen. Enligt Riksgäldskontorets bedömning vore det mer fruktbart att utveckla den kvalitativa utvärderingen än att söka

ta fram siffrersatta mått med lågt informationsvärde. Utskottet anser mot denna bakgrund att det kunde vara värdefullt att anlita utomstående experter för att granska Riksgäldskontorets skuld- och marknadsvård, absolut sett och i internationell jämförelse, för att på så sätt öka kunskapsnivån om och i vilken utsträckning det är möjligt att utvärdera förvaltningen av den nominella kronskulden. Utskottet avser att ta upp frågan med företrädare för Finansdepartementet och Riksgäldskontoret samt också göra den till föremål för ett internt utvärderingsprojekt.

Sammanfattning

Utskottet har utifrån vad som redovisats i skrivelsen och med de förbehåll som utskottet här gjort beträffande möjligheterna att på nuvarande stadium göra en långsiktig utvärdering inte några erinringar mot regeringens beslut om riktlinjer för statsskuldsförvaltningen.

Riksgäldskontorets strategiska beslut och operativa förvaltning av statsskulden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet vill i likhet med tidigare år framhålla att utvärderingen begränsas i vissa delar av att det förflutit alltför kort tid för att mer bestämda slutsatser ska kunna dras. Utskottets helhetsintryck av verksamheten ger ingen anledning till kritik mot Riksgäldskontoret och de resultat som uppnåtts. Utskottet finner därför liksom regeringen att Riksgäldskontoret förvaltat skulden i enlighet med det övergripande målet för statsskuldsförvaltningen. Motion om avskaffande av Riksgäldsspar avstyrks av utskottet.

Jämför reservation (m, fp, kd).

Skrivelsen

Riksgäldskontorets verksamhet utvärderas på två nivåer, dels de strategiska beslut som fattas av kontorets styrelse, dels den operativa förvaltning som kontoret bedriver.

Utvärdering av Riksgäldskontorets strategiska beslut

Fördelning på skuldslag

Riksgäldskontorets beslut

Inom ramen för riktlinjerna har Riksgäldskontoret möjlighet till strategiska beslut om fördelningen av statsskulden mellan olika skuldslag, dels via amorteringsmandatet, dels via riktlinjerna för den reala upplåningen. Resterande upplåningsbehov täcks genom nominell kronupplåning.

Riktmärket för valutaamorteringen 2002 var 15 miljarder kronor med en tillåten avvikelse på 15 miljarder kronor uppåt eller nedåt. Utfallet för 2002 visar att amorteringarna på valutaskulden uppgick till 1 miljard kronor.

Riksgäldskontoret ansåg det kostnadsmässigt riktigt att under 2002 tills vidare avstå från en större del av amorteringarna eftersom kronan vid beslutstillfället bedömdes som omotiverat svag.

Regeringens bedömning

Regeringen anser att det amorteringsbeslut som Riksgäldskontoret fattat under 2002 förefaller rimligt och välgrundat. Riksgäldskontorets bedömning om kronkursens utveckling har infriats. Kronan har stärkts under 2002 och även fortsatt att stärkas under inledningen av 2003. Riksgäldskontorets intention att sänka kostnaderna i skuldförvaltningen har därmed varit lyckosam.

Fram till dess att en slutlig utvärdering av amorteringsbeslutet kan ske, bör de ackumulerade positionerna följas löpande och grunderna för beslut om att under ett visst år avvika från amorteringsriktmärket bedömas. I praktiken blir de perioder som tillämpas i utvärderingen gränssättande för utvärderingen, dvs. en slutlig bedömning av beslutet bör ske senast efter fem år.

Duration för den nominella skulden

Riksgäldskontorets beslut

Liksom tidigare år valde Riksgäldskontoret att under 2002 tillämpa skilda löptider i de nominella skuldslagen. Den nominella skuldens sammanvägda duration på 2,7 år uppnåddes genom att durationsmålet för kronskulden sattes till 2,9 år och för valutaskulden till 2,3 år. Riksgäldskontoret tilläts, liksom tidigare år, avvika från angivna riktvärden med maximalt 0,3 år uppåt eller nedåt. Att ha en något längre duration i kronskulden gör det möjligt att emittera en större andel obligationer i långa löptider. På detta sätt främjas likviditeten i obligationsmarknaden.

Regeringens bedömning

Regeringen har inget att anföra mot Riksgäldskontorets beslut att inte avvika från riktvärdet för den genomsnittliga durationen. Det har i tidigare analyser visat sig svårt att finna kvantitativt hållbara skäl för en delad duration. Kvantitativa modellberäkningar baserade på marknadsdata för 2002 bekräftar denna uppfattning. Beräkningarna tyder på att kostnadsbesparingen av en differentierad duration har en i sammanhanget liten betydelse.

Regeringen anser att det finns kvalitativa skäl som talar för en skild duration. Dessa skäl har sitt ursprung i värden av statspappersmarknaden och bedöms vara minst lika viktiga som kostnadsargumentet. Dessutom är det så att Riksgäldskontorets strävan att upprätthålla en likvid obligationsmarknad i förlängningen bör ge lägre räntekostnader för statsskulden. Riksgäldskontorets strategi med olika duration för kron- och valutaskulden för åren 1999–2002 kan därmed anses motiverad.

Regeringen har noterat att durationen i kronskulden, för andra året i rad, varit låg. Under 2002 låg durationen under varje enskild månad i den nedre delen av intervallet för durationsriktvärdet. Detta indikerar att den låga durationen inte enbart var en följd av ett oväntat stort lånebehov. Regeringen anser att Riksgäldskontoret framöver bör vidta åtgärder för att undvika att hamna i en situation där durationen under så långa perioder ligger under, eller över, riktvärdet.

Valutasammansättning

Riksgäldskontorets beslut

Riktmärket för valutaskulden har traditionellt utformats i syfte att minimera risken för fluktuationer i valutaskuldens värde mätt i svenska kronor till följd av variationer mellan i skulden ingående valutor. Riksgäldskontoret har valt att i två fall frågå denna riskminimeringsstrategi, dels genom att öka andelen skuld i schweizerfranc i valutariktmärket, dels genom att ta en strategisk valutaposition i amerikanska dollar.

Inför 2000 ökades andelen skuld i schweizerfranc (CHF) permanent med 5 procentenheter (från 4 till 9 procentenheter) i valutariktmärket. Ändringen motsvarade ett absolut belopp på ca 20 miljarder kronor. Förändringen baserades på bedömningen att skuld i CHF till följd av den systematiskt låga räntenivån i Schweiz långsiktigt skulle ge en lägre kostnad än motsvarande skuld i euro, samtidigt som risken endast skulle öka marginellt. Analysen var i stort sett tillbakablickande och det konstaterades att det under de senaste 20 åren varit billigare att låna i CHF än i övriga europeiska valutor under ca 80 % av tiden.

Ökningen av andelen CHF gav ett nettoresultat för året som slutade på noll. Bakom nollresultatet döljer sig en besparing på ca 400 miljoner kronor till följd av lägre räntekostnader. De lägre räntekostnaderna har dock motverkats av en förstärkning av CHF. Sammantaget har omviktningen till fördel för skuld i CHF inneburit en kostnadsökning på ca 1 miljard kronor under den senaste treårsperioden.

I slutet på december 2000 beslutade Riksgäldskontoret att ta en strategisk valutaposition genom att öka andelen skuld i amerikanska dollar (USD) med 6 procentenheter (från 14 till 20 procentenheter) på bekostnad av andelen skuld i euro. Vid tillfället för positionstagningen bedömdes dollarn vara kraftigt övervärderad mot euron.

Den strategiska dollarpositionen uppgick till 20 miljarder kronor och genomfördes till en genomsnittlig EUR/USD-kurs på 0,8970. Under 2002 förstärktes euron i förhållande till dollarn med ca 17 % och positionens värde ökade kraftigt. Vid två tillfällen, i juni och september, stängdes sammanlagt en procentenhet av den ursprungliga positionen med en realiserad vinst på ca 450 miljoner kronor.

Det realiserade värdet på den kvarstående positionen på 5 procentenheter uppgick vid årsskiftet till ca 3 miljarder kronor. Under inledningen av 2003 har euron fortsatt att stärkas mot dollarn. Det har medfört att Riksgäldskontoret stängt sammanlagt hälften av den strategiska positionen, med ytterligare realiserade vinster som följd.

Regeringens bedömning

Ökningen av andelen schweizerfranc i valutariktmärket, som gjordes under 2000, har under 2002 gett ett nettoresultat på noll. Regeringen anser att det fortfarande är alltför tidigt att slutligt utvärdera beslutet att öka andelen schweizerfranc. Den strategiska valutapositionen i dollar som togs under 2001 har under 2002 utvecklats i den riktning som avsetts och vinsterna har delvis realiserats. Den strategiska dollarpositionen är ett exempel på när Riksgäldskontoret anpassar sin upplåning och skuldförvaltningsstrategi till rådande marknadsläge. Det är också vad regeringen uppmanat Riksgäldskontoret att göra.

Marknads- och skuldvård i kronskulden

Riksgäldskontorets beslut

I riktlinjerna för 2001 fastställdes att Riksgäldskontoret inte förväntas ta räntepositioner i den operativa förvaltningen av den nominella kronskulden. Den utvärdering i relativa termer gentemot en riktmärkesportfölj som tidigare tillämpats framstod därmed inte som meningsfull. Utvärderingen av den nominella upplåningen i svenska kronor sker i stället primärt i kvalitativa termer och av den skuld- och marknadsvård som bedrivits. En väl genomförd marknadsvård innebär enligt årets skrivelse med största sannolikhet stora besparingar i form av lägre upplåningskostnader. Hög likviditet är viktigt för att de som investerar i statspapper ska känna sig säkra på att de kommer att kunna sälja papperen till marknadsmässiga priser i framtiden. Ju högre likviditet, desto mindre likviditetspremie, vilket betyder lägre upplåningskostnader för staten.

Inför 2002 beslutade Riksgäldskontorets styrelse om operativa riktlinjer för att främja marknadsvården.

Under 2002 har Riksgäldskontoret genomfört en övergripande utvärdering av marknadsvården på den svenska statspappersmarknaden. En särskild rapport om marknadsvård lämnades till regeringen i samband med att årsredovisningen för 2002 lämnades in.

Den svenska statspappersmarknaden och Riksgäldskontorets marknadsvård står sig enligt rapporten väl i en internationell jämförelse med motsvarigheter i andra europeiska länder. Även marknadsaktörerna ger Riksgäldskontorets marknadsvård gott betyg. Den svenska statspappersmarknaden anses ha hög likviditet relativt sin storlek.

Regeringens bedömning

Regeringen anger i skrivelsen att som dominerande emittent på den svenska marknaden är det viktigt att Riksgäldskontoret agerar långsiktigt och förutsägbart. Upplåningsstrategin ska vara känd på marknaden. På så sätt ökar förutsättningarna för hög likviditet och låg refinansieringsrisk i upplåningen.

Regeringen anser att de mål som satts upp för marknads- och skuldvärden är rimliga och med bäring på att pressa de absoluta lånekostnaderna för statskulden. Regeringen konstaterar även att den svenska statspappersmarknaden och Riksgäldskontorets marknadsvård står sig väl i en jämförelse med motsvarigheter i andra europeiska länder.

Statsskuldens förfalloprofil*Riksgäldskontorets beslut*

Att minska risken för att stora volymer måste refinansieras vid en tidpunkt då ränteläget är ofördelaktigt är en naturlig del i Riksgäldskontorets skuldförvaltning. Andelen lån med förfall inom tolv månader har under 2002 genomgående varit något större än 25 procent, i genomsnitt 27 procent. Statsskuldväxelstocken har varit stor i förhållande till obligationsstocken.

Regeringens bedömning

Trots att andelen lån som förföll inom de närmaste tolv månaderna under 2002 låg något över 25 % anser regeringen att målet är uppnått. Uppmaningen till Riksgäldskontoret att framöver undvika att under längre perioder ha en duration som ligger under riktvärdet gäller emellertid även Riksgäldskontorets styrning av förfalloprofilen.

*Utvärdering av Riksgäldskontorets operativa beslut***Upplåning i utländsk valuta***Riksgäldskontorets beslut*

Riksgäldskontoret har möjlighet att inom av styrelsen väl definierade ramar bedriva en aktiv förvaltning av en del av skulden i utländsk valuta. Den operativa förvaltningen av valutaskulden är, till skillnad från den nominella kronskulden, inriktad på aktivt positionstagande gentemot riktmärket. Positioneringen baseras i huvudsak på överväganden dels om förväntad ränteutveckling, dels om förväntad valutautveckling.

Riksgäldskontorets operativa förvaltning av valutaskulden gav för 2002 för första gången sedan 1998 ett positivt resultat, 392 miljoner kronor. Jämfört med 2001 är det en förbättring med 470 miljoner kronor. Det positiva resultatet kommer uteslutande från valutapositioner, 470 miljoner kronor.

Räntepositionerna gav ett svagt negativt resultat, minus 78 miljoner kronor. Positionerna har baserats på tron att de europeiska räntorna ska falla och att räntorna i USA åter ska komma upp på en nivå som ligger över de europeiska. Den första delen av strategin har varit framgångsrik medan den andra delen gav ett negativt resultat.

Sammantaget uppgick resultatet i den operativa valutaförvaltningen till minus 0,2 miljarder kronor för 1998–2002. Sett över hela utvärderingsperioden har räntepositionerna genererat ett positivt resultat medan valutapositionerna har gett upphov till ett negativt resultat.

I syfte att sprida riskerna i förvaltningen samt för att få ytterligare referenspunkter för en bedömning av måluppfyllelsen i den aktiva förvaltningen av valutaskulden anlitar Riksgäldskontoret sedan 1992/93 externa förvaltare. Under 2002 var de externa förvaltarna fem till antalet.

I likhet med Riksgäldskontoret visade samtliga externa förvaltare upp ett positivt resultat på valutasidan, medan resultaten på räntesidan varierade. De positiva valutare resultaten kommer främst från positionstagande i en euroförstärkning mot dollarn. De externa förvaltare som varit positionerade för fallande räntor under större delen av året har också klarat sig bra.

Riksgäldskontoret har för utvärderingsperioden i genomsnitt presterat ett bättre resultat än de externa förvaltarna, $-0,07\%$ respektive $-0,30\%$ av förvaltd skuld.

Regeringens riktlinjebeslut för 2002 gör det möjligt för Riksgäldskontoret att fr.o.m. juli 2002 växla valuta direkt på marknaden i stället för med Riksbanken. Som motiv för att Riksgäldskontoret gavs möjlighet att växla direkt med andra motparter än Riksbanken angavs att det tidigare systemet inte var anpassat för att aktivt hantera amorteringarna av valutaskulden.

De underliggande betalningarna från valutaupplåning, förfall och räntebetalningar m.m. var ojämnt fördelade över året. Syftet med att fördela växlingarna jämnt över tiden är att minska risken för att växelkursen är oförmålig vid betalningstillfället.

Regeringens bedömning

Riksgäldskontoret har bedrivit en kostnadseffektiv upplåning i utländsk valuta jämfört med de alternativa låneformer som står till buds. Målet för den operativa förvaltningen av valutaskulden kan dock, trots ett positivt resultat under 2002, inte sägas vara uppfyllt.

Övertagandet av valutaväxlingarna från Riksbanken i juli 2002 anser regeringen fungerade väl av allt att döma.

Upplåning i realobligationer

Riksgäldskontorets beslut

Riksgäldskontoret valde när det gäller den reala upplåningen att inte avvika från riktlinjerna under 2000–2002. Riksgäldskontorets tillämpning av riktlinjerna för den reala skulden avgörs på operativ nivå och utvärderas därför också på operativ nivå.

Efterfrågan på realobligationer ökade kraftigt under 2002. Det ökade intresset beror bl.a. på nedgången på aktiemarknaden. Ett flertal förvaltare viktade om sina tillgångsportföljer mot en ökad andel ränteprodukter, vilket innebar ett ökat intresse för realobligationer.

Den totala utestående stocken av realobligationer ökade från 94,2 till 135,1 miljarder kronor under 2002. Andelen realobligationer i statsskulden ökade från 8,1 % 2001 till 11,6 % 2002. Detta är i enlighet med regeringens riktlinjer att andelen realskuld långsiktigt bör öka.

Realobligationerna emitterades på break even-nivåer för inflationen på mellan 1,7 och 2,1 procent, med ett genomsnitt på 1,9 procent. Resultatet framöver är kopplat till utvecklingen i inflationen och till i vilken grad Riksbanken framdeles är framgångsrik i att uppnå inflationsmålet.

Regeringens bedömning

Riksgäldskontoret har uppnått det kvantitativa målet för realupplåningen i svenska kronor. De auktioner som genomfördes under 2002 skedde på för Riksgäldskontoret relativt fördelaktiga räntenivåer.

Upplåning i nominella kronor

Riksgäldskontorets beslut

Statens upplåning i svenska kronor sker främst i nominella statsobligationer och statsskuldväxlar. Den kvantitativa utvärderingen från tidigare år, där förändringar i skuldens marknadsvärde mäts mot en riktmärkesportfölj, har utgått sedan riktlinjebeslutet för 2001. Det innebär att utvärderingen av den nominella upplåningen i svenska kronor i stället sker primärt i kvalitativa termer utifrån den skuld- och marknadsvård som bedrivits.

Regeringens bedömning

Riksgäldskontorets emissioner förefaller enligt regeringen ha varit framgångsrika: fulltecknade, stora budvolymen och små ränteskillnader i de accepterade buden.

Det är svårt att kvantitativt mäta effekterna på lånekostnaderna av den intensiva skuld- och marknadsvård som Riksgäldskontoret bedriver. Regeringen har även vid flera tillfällen uttryckt att utvärderingen främst ska ske i kvalitativa termer.

Regeringens slutsats, främst baserad på kvalitativa grunder, är att Riksgäldskontorets marknads- och skuldvård torde ha bidragit till en mer likvid och effektiv statspappersmarknad. Åtgärderna kan därmed sägas ha bidragit till långsiktigt lägre absoluta kostnader för statsskulden.

Upplåning från hushållen

Riksgäldskontorets beslut

Generellt sett har hushållens sparande i räntebärande sparformer ökat jämfört med förra året. Den totala räntesparmarknaden¹ uppgick till ca 709 miljarder kronor i september 2001 varav Riksgäldskontorets andel uppgick till ca 8,1 procent.

Den totala volymen i Riksgäldsspar uppgick till 15,6 miljarder kronor vid utgången av 2002, en ökning med knappt 4 miljarder kronor jämfört med 2001. Uppgången förklaras i princip helt av ökningen i Riksgäldsspar utan tidsgräns. Den utestående stocken i Riksgäldsspar utan tidsgräns uppgick vid årsskiftet till 7,2 miljarder kronor. Det är en ökning med hela 76 % på ett år.

Resultatet för den sammanlagda upplåningen på hushållsmarknaden uppgick till 327 miljoner kronor för 2002 och till 1,2 miljarder kronor för den senaste femårsperioden. Den största delen av resultatet kan hänföras till premieobligationerna, detta trots att sparformen fortsatt uppvisar en sjunkande volym.

För 2002 uppgick kostnadsbesparingen i upplåningen via Riksgäldsspar till 10 miljoner kronor, samma besparing som för 2001. Sammantaget uppvisar sparformen för första gången ett litet överskott över utvärderingsperioden.

Regeringens bedömning

Riksgäldskontoret har enligt regeringen uppnått det kvantitativa målet för upplåningen från hushållen. Det är angeläget att Riksgäldsspar utvecklas till en attraktiv sparform, inte minst för att kunna uppnå målet om största möjliga kostnadsbesparing i förhållande till alternativa upplåningsformer på penning- och obligationsmarknaden.

Motionen

I motion Fi28 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) konstateras att Riksgäldsspar riktar sig till hushållen och har till sin konstruktion stora likheter med vanligt banksparande. Staten agerar därmed på en konkurrensutsatt och redan väl fungerande marknad. Motionärerna anser det klart olämpligt att Riksgäldskontoret agerar som ett kreditinstitut bland flera på en marknad där staten ansvarar för både reglering och tillsyn. Det ligger utanför Riksgäldskontorets huvuduppgifter att bedriva inlåning från hushållen och det fyller ingen reell funktion när det gäller statsupplåning och skuldförvaltning.

¹Definitionen av sparmarknaden omfattar samtliga räntebärande sparalternativ, dvs. inlåning på bankkonto, räntefonder och privatobligationer.

Utskottets ställningstagande

Bakgrund

Riksgäldskontorets verksamhet redovisas i skrivelsen uppdelad och utvärderad på två nivåer, dels de strategiska beslut som fattas av kontorets styrelse, dels den operativa förvaltning som kontoret bedriver. Utskottet har i detta avsnitt valt att ge en mer samlad bedömning av Riksgäldskontorets förvaltning av statsskulden.

Valutaskulden

Riksgäldskontoret valde som redovisats tidigare att utnyttja möjligheten att avvika från riktmärket för valutaamorteringen under både 2001 och 2002.

Enligt utskottets uppfattning förefaller Riksgäldskontorets motiv för beslutet välgrundade.

Genomsnittliga löptiden

Riksgäldskontoret valde att inte avvika från riktvärdet för den genomsnittliga löptiden i den nominella kron- och valutaskulden. Utskottet anser i likhet med regeringen att det finns kvalitativa skäl som talar för att tillämpa skilda löptider i kronskulden respektive valutaskulden 1999–2002. Dessa skäl har sitt ursprung i vården av statspappersmarknaden och bedöms vara minst lika viktiga som kostnadsargumentet. En likvid obligationsmarknad bör som regeringen anför i förlängningen ge lägre räntekostnader för statsskulden.

Lån i utländsk valuta

Den strategiska valutapositionen US-dollar som togs under 2001 har under 2002 utvecklats i den riktning som avsetts och vinsterna har delvis realiserats. Den strategiska dollarpositionen är ett exempel på när Riksgäldskontoret anpassar sin upplåning och skuldförvaltningsstrategi till rådande marknads-läge. Det är också vad regeringen uppmanat Riksgäldskontoret att göra. Ökningen av andelen schweizerfranc i valutaskulden, som gjordes under 2000, har under 2002 gett ett nettoresultat på noll. Det är som utskottet ser det alltför tidigt att slutgiltigt utvärdera beslutet att öka andelen schweizerfranc. Resultatet av den operativa förvaltningen understeg valutariktmärket med 200 miljoner kronor för utvärderingsperioden. Trots en kostnadsbesparing på nästan 400 miljoner kronor 2002 har det långsiktiga målet för förvaltningen inte uppfyllts.

Reala lån

Som framgår av skrivelsen uppgick det indikativa resultatet för den reala upplåningen till 7,1 miljarder kronor för 1998–2002. För 2002 uppgick resultatet till 1,1 miljarder kronor. Resultatet framöver är kopplat till utvecklingen i inflationen och till i vilken grad Riksbanken framdeles är framgångsrik i att uppnå inflationsmålet.

Nominella lån i svenska kronor

Riksgäldskontorets låneverksamhet i nominella kronor förefaller ha varit framgångsrik med fulltecknade emissioner, stora budvolymen och små ränteskillnader i de accepterade buden.

Hushållsuplåningen och Riksgäldsspar

Även resultatet i hushållsuplåningen har varit gott, drygt 1 miljard kronor för den senaste femårsperioden. Samtliga låneinstrument uppvisar positivt resultat för utvärderingsperioden. Det kvantitativa målet för upplåningen från hushållen kan anses vara uppfyllt. För 2002 uppgick kostnadsbesparingen i upplåningen via Riksgäldsspar till 10 miljoner kronor, samma besparing som för 2001. Som konstaterats ovan uppvisar sparformen sammantaget för första gången ett litet överskott över utvärderingsperioden.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att Riksgäldsspar utvecklas till en attraktiv sparform, inte minst för att kunna uppnå målet om största möjliga kostnadsbesparing i förhållande till alternativa upplåningsformer på penning- och obligationsmarknaden. Utskottet motsätter sig således förslaget i motion Fi28 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) att avveckla Riksgäldsspar, varför motionen avstyrks av utskottet.

Sammanfattning

Riksgäldskontorets operativa hantering inom ramen för målen bedöms av regeringen ha bidragit till mer likvida och effektiva nominella och reala statspappersmarknader. Regeringen bedömer därför att målen för verksamheterna inom den nominella skulden och marknadsvården har uppfyllts. Utskottet gör ingen annan bedömning.

Utskottet vill i likhet med tidigare år framhålla att utvärderingen begränsas i vissa delar av att det förflutit alltför kort tid för att mer bestämda slutsatser ska kunna dras. Utskottets helhetsintryck av verksamheten ger ingen anledning till kritik mot Riksgäldskontoret och de resultat som uppnåtts. Utskottet finner därför liksom regeringen att Riksgäldskontoret förvaltat skulden i enlighet med det övergripande målet för statsskuldsförvaltningen.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Riksgäldskontorets strategiska beslut och operativa förvaltning av statsskulden, punkt 2 (m, fp, kd)

av Fredrik Reinfeldt (m), Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp) och Tomas Högström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2002/03:Fi28 och lägger skrivelse 2002/03:104 i denna del till handlingarna.

Ställningstagande

Riksgäldsspar riktar sig till hushållen och sparformen har i sin konstruktion stora likheter med vanligt banksparande. Staten agerar därmed genom Riksgäldskontoret som en konkurrent på en marknad som man samtidigt reglerar och där man svarar för tillsynen. Det är enligt vår uppfattning klart olämpligt. Riksgäldsspar svarar för finansieringen av ca 1 % av den totala statsskulden. Riksgäldskontorets upplåning från hushållen, via denna sparform, fyller därmed ingen reell funktion när det gäller statsupplåningen. Riksgäldsspar bör därför avvecklas snarast möjligt. Vårt ställningstagande innebär att vi ställer oss bakom förslaget i motion F28 (m). Riksdagen bör således bifalla motionen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2002/03:104 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 1998-2002.

Följdmotion

2002/03:Fi28 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

Riksdagen beslutar att Riksgäldskontorets sparprodukt Riksgäldsspar avvecklas i enlighet med vad som anförs i motionen.